



DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Næringsministeren

Stortingets næringskomité
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

23/1110-3

15. februar 2023

Dokument 8:112 S (2022-2023) - representantforslag om opprydding av nedlagte og forurensede gruver

Jeg viser til brev fra Stortingets næringskomite av 7. februar 2023 med representantforslag om opprydding av nedlagte og forurensede gruver fra stortingsrepresentantene Lars haltbrekken (SV), Birgit Oline Kjerstad (SV) og Torgeir Knag Fylkesnes (SV).

Det generelle utgangspunktet etter både tidligere og dagens lovgivning er at det er den som driver eller som har drevet mineralvirksomhet som er ansvarlig for sikring og opprydding etter driften. Forurensning fra nedlagte gruver reguleres av forurensningsloven. Etter forurensningsloven § 7, andre ledd, skal den ansvarlige, når det er fare for forurensning, sørge for tiltak for å hindre forurensningen. Etter forurensningsloven gjelder tiltaksplikten «tiltak som står i et rimelig forhold til de skader og ulemper som skal unngås». For gamle gruveområder vil ikke alltid virksomheten som tok ut mineraler eksistere lenger eller ha rettsetterfølgere som kan pålegges ansvar for opprydding. I saker hvor ansvarsforholdene er uklare vurderer miljømyndighetene fra sak til sak hvem som er nærmest til å ta ansvar, og kan gi pålegg om opprydding. Dette gjelder uavhengig av om det er private eller statlige aktører som vurderes å være nærmest å ha ansvaret for eiendommen som er forurenset.

Det ble startet et systematisk arbeid for å redusere gruveforurensning på 1980-tallet, og en undersøkelse fra 2003 viste at det hadde skjedd vesentlige forbedringer.¹ Det pågår imidlertid fortsatt forurensning flere plasser. Følgende områder har blitt vurdert som gruveområdene med størst gjenstående risiko for forurensning i Norge:

- Folldal Verk
- Løkken Gruber

¹ NIVA, Elvestrekninger påvirket av gruveforurensning (TA-1986/2003).

- Nordgruvefeltet
- Storzområdet
- Sulitjelma Gruber

Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) har bla. ansvar for de hjemfalte gruveområdene Løkken, Folldal og Sulitjelma, hvor miljømyndighetene har gitt departementet pålegg om opprydding. På fullmakt fra NFD gjennomfører Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) tiltak for å redusere miljøkonsekvenser etter tidligere mineralvirksomhet i områder hvor NFD har et eier- eller forvaltningsansvar. I arbeidet for å redusere forurensing er det viktig å foreta helhetlige vurderinger av de faktiske konsekvensene av forurensningen og fare for spredning. Løkken er tidligere blitt prioritert fordi potensialet for økt alvorlig forurensing fra området ble vurdert til å være meget stor i tilhørende pålegg fra Statens Forurensingstilsyn fra 2008. To av tre miljømål for Løkken er i dag oppnådd. Effekten av de gjennomførte tiltakene er vurdert og danner grunnlag for utredning av nye tiltak for også å kunne oppnå det siste miljømålet på Løkken. I tillegg er det også viktig å ta hensyn til kulturminneinteresser i vurderingen av aktuelle tiltak. Dette gjelder blant annet i Folldal, hvor NFD har et ansvar for opprydding. Det er i statsbudsjettet for 2023 bevilget 16 mill. kroner til første trinn av opprydding i Folldal, og DMF er i gang med dette arbeidet i henhold til helhetlig tiltaksplan for området. Når det gjelder pålegget for Sulitjelma er den foreløpige anbefalingen fra DMF at det ikke skal iverksettes tiltak, i tråd med anbefaling fra fagekspertise. Denne anbefalingen er basert på en rekke undersøkelser rundt kilder til forurensing, og at det er stor usikkerhet knyttet til effekten av tiltak. Situasjonen i Sulitjelma overvåkes imidlertid gjennom DMFs vannovervåkningsprogram, og det kan bli aktuelt med tiltak i fremtiden dersom situasjonen endrer seg.

Gruvedrift har gjennom historien vært en viktig næring for Norge, og jeg er enig i at det er viktig å begrense forurensing fra gamle gruver. Samtidig må oppryddingstiltak vurderes mot eventuelle ulemper, og de vil i mange tilfeller være svært kostbare og komplekse å gjennomføre. Det vil ikke alltid være riktig ressursbruk å bruke store summer på oppryddingsarbeid, hvis effekter av tiltak ikke er tilstrekkelig utredet og dermed også svært usikre. De krever også god prosjektledelse og tilstrekkelig oppfølging. Det er også forskjeller mellom de gamle gruveområdene. Det bør etter min vurdering tas utgangspunkt i forurensingsrisiko ved prioriteringen av tiltak knyttet til gamle gruveområder. For gruvene som NFD har ansvar for, er forurensingsrisikoen vurdert å være størst for Folldal Verk, Løkken Gruber og Sulitjelma Gruber. Dette er bakgrunnen for at NFD har mottatt pålegg om opprydding fra miljømyndighetene for disse områdene. Områdene overvåkes også gjennom DMFs vannovervåkningsprogram.

Når det gjelder Riksrevisjonens rapport er jeg enig med Riksrevisjonen i at det er viktig å oppfylle påleggene fra miljømyndighetene om å redusere forurensningen fra nedlagte gruver som NFD har ansvar for. NFD har imidlertid ikke et generelt ansvar for opprydding av all tidligere gruvevirksomhet, og som nevnt er det miljømyndighetene som vurderer fra sak til sak hvem som er nærmest til å ta ansvar i kretsen av ansvarlige.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Jan Christian Vestre'. The signature is fluid and cursive, with the first name 'Jan' being the most prominent.

Jan Christian Vestre

Kopi

Hilde markhus